

W
**ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ**

**7
'78**

Перші вправи.

навчання гри на інструменті, художньо виявити себе в ритмічному оформленні п'єси, розвиває почуття колективізму, бо уже сам процес і художній результат гри, ідейно-емоційний зміст твору організують і об'єднують їх. Розучування та виконання потребують також узгодженості: вступ окремих груп, чергування інструментів і т. п. виховують зосередженість і увагу, без яких гра в оркестрі неможлива.

Знайомлячись з твором, діти навчаються запам'ятовувати його, що сприяє розвитку музичної пам'яті, формуванню навичок диференціювати слухом елементи музичної мови та її будову (відчуття ритму, розрізнення регістрів і т. п.).

Ритм — найвиразніший засіб музики. Він впливає на її характер, організовує музичні звуки в часовій послідовності. Ритмічне співвідношення їх невіддільне від ладового.

Диригування ударним оркестром допомагає дошкільнятам усвідомити засоби музичної виразності, бо тут особливо підкреслюються тембри, регістри, характерні ритми, нарощування звучності або спаду звучання. Водночас це навчає розбиратися в елементарній, яскравій і чіткій будові нескладних пісень та п'єс, керувати колективом товаришів. Адже головний організатор оркестру веде за собою

ВИХОВУЄ МУЗИКА

Проведення
занять
з ударним
оркестром

А. ПИСАРЕВСЬКИЙ,
викладач Київської середньої спеціальної
музичної школи ім. М. В. Лисенка

У формуванні особистості велику роль відіграє музика. Педагоги, ознайомлюючи дошкільників з доступними їм класичними та сучасними творами, розвивають музичний смак, вміння розуміти музику й орієнтуватися в ній, розширюють загальний кругозір, підвищують культурний рівень дітей. Музика — це завжди зустріч з прекрасним і чудовий засіб відпочинку.

Радянська психологія наголошує на тому, що необхідною умовою успішного розвитку здібностей є конкретна діяльність. Ось чому потребує особливої уваги музична діяльність дітей — спів, танці, гра на інструментах, зокрема ударних.

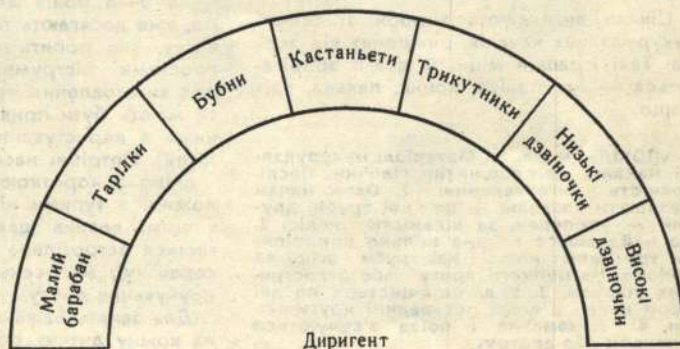
Ударному оркестру по праву належить чільне місце в системі музичного виховання. Він завжди радує дошкільнят, його легко організувати. Граючи в ньому, діти знайомляться з різними творами, набувають навичок гри. Виступи такого ансамблю надають яскравості святковим ранкам, вносять особливий колорит у самостійну художню діяльність.

Ритмічною грою на ударних інструментах дошкільнята супроводжують виконання педагогом музики на фортепіано чи баяні, а також співання. Використовуючи їх різні темброві, ритмічні та інші особливості, потрібно підкреслювати основний характер музичного твору і водночас розкривати деталі, яких часто слухачі не помічають.

Участь в ударному оркестрі дає змогу дітям бути активними виконавцями музичного твору без спеціального

всю групу, добивається дисципліни на заняттях — не допускає неохайного ставлення до інструментів, подзвонювання і інших порушень. Вправи на диригування повинні виконувати всі діти, щоб кожен міг керувати оркестром. Для диригентського жесту використовуються загальноприйняті схеми диригування на 2/4, 3/4, 4/4. На закінчення п'єси робиться еластичний рух руками до себе.

Твори, з якими попередньо ознайомлюють дітей і які потім супроводжуються ударним оркестром, мають бути невеликими, образними, конкретними, яскравими, що давало б змогу легко розкрити зміст, форму, контрастність

частин, регістрів тощо. Основний музичний матеріал для оркестру — пісні та п'єси з чітким ритмом, марші, танці.

МЕТОДИЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ

До складу ударного оркестру входить група інструментів, які одночасно дають в основному один звук. Це — малий барабан, тарілки, бубон, кастаньєти, трикутники, дзвіночки високі і низькі. Надалі можна вводити й інші мелодійні інструменти: ксилофон, металофон, сопілки тощо. Супроводжуючи п'єсу, що виконується на фортепіано, вони дають легке музикальне звучання. Ці інструменти зручні і доступні дітям дошкільного віку.

Співвідношення інструментів в ударному оркестрі таке: група в 40 дітей — 2 барабани, 2 пари тарілок, 4 бубони, 4 — 5 кастаньєт, 21 дзвіночок (8 — 9 низьких, решта — високі);

група в 30 дітей — 1 барабан, 2 пари тарілок, 3 бубони, 3 кастаньєти, 4 трикутники, 7 низьких дзвіночків, решта — високі.

Розподіляючи ударні інструменти, дітей слід знайомити з їх тембровими й динамічними особливостями.

Так, на МАЛОМУ БАРАБАНІ треба грати двома паличками, тримати їх легко, щоб вони відскакували від барабана й викликали вібрацію струни, яка натягнута на ньому; ударяти посередині.

ТАРІЛКИ мідні, невеликого розміру з заглибленням всередині, де є проріз для зав'язування шкіряних або вірвовочних петель, за які й тримають їх, не торкаючись металу, інакше не буде вібрації. Ударяють ними вертикально зверху вниз. Звук сильний, підкреслює велику звучність.

БУБОН тримають лівою рукою, вкладаючи великий палець в отвір, що є на ньому. Звучить він по-різному: якщо вдарити по шкірі стиснутим кулаком, звук глухий, а якщо по обідку — зазвучать дзвіночки й чашечки. Стряхування бубона відтворює трель — звук легкий і прозорий.

КАСТАНЬЄТИ тримають за ручку правою рукою так, щоб чашечки були в горизонтальному положенні. Трель відтворюють безперервним стряхуванням кастаньєт; посилюючи або послаблюючи рух руки, посилюють й послаблюють звук.

ТРИКУТНИК підвішують за один із кутів струною або вірвовкою, не торкаючись рукою металу. Щоб він не крутився, низько тримають за вірвовочку; правою рукою залізним прутиком ударяють посередині основи трикутника; для трелі — всередині кута трикутника.

ДЗВІНОЧКИ тримають за вушка язичком вниз, вільно стряхуючи ними. Для більшої зручності в отворі вгорі дзвіночка зробить петлю.

Діти сідають півколом, щоб диригент міг бачити всіх і щоб вони бачили одне одного.

Розподіл інструментів справа наліво: барабани, тарілки, бубни, кастаньєти, трикутники, низькі дзвіночки, високі дзвіночки.

РОЗУЧУВАННЯ

Музичний твір, який виконуватиметься ударним оркестром, попередньо прослуховують на заняттях з слухання музики, відмічають його характерні особливості: поділ на частини, фрази, динаміку, ритм і т. д.

Розучують по частинах і лише потім переходять до програвання від початку до кінця. Якщо оркестровка складна — одночасно поєднується кілька інструментів — розучують з кожним інструментом окремо, а вже потім — всі разом.

Слід звернути увагу на точне виконання ритмічних фігур. Збільшувати кількість інструментів треба обережно, інакше оркестр буде надто тряскотливим і дезорганізує дітей.

Проблема дитячої творчості — одна з найважливіших у художньому вихованні дітей. Дошкільнята з великим захопленням, дотримуючись бездоганної дисципліни, розучують і виконують музичні твори і навіть прагнуть внести щось своє. І це потрібно всіляко підтримувати. Перші примітивні оркестровки поступово ускладнюються. Швидко розвиваються слухові навички, а головне — виховуються музичне мислення, любов до музики.

МУЗИЧНІ П'ЄСИ ДЛЯ УДАРНОГО ОРКЕСТРУ

Allegretto e dolce

Вис. дзвін.
Низ. дзвін.
Трикутник
Кастаньєти
Бубон
Тарілки
Мал. бараб.

Piano

Allegro

Вис. дзвін
Низ. дзвін
Трикутник
Кастањети
Тамбурин
Тарілки
Мал. бараб.

Piano

«Мій курчат», Малюнок Ясі Вольвак, 6 р
шкільний заклад № 328 м. Києва).

КИЛИМОК

Простелився килимок
Під самісінький горбок.
Розіслався перед нами
І — аж грає кольорами,
Хоч ніхто його не прав,
Не трусив, не вибивав.
Килимок цей непростий:
Він — з травички, він — живий.
В .нім стебельця, і листочки,
І пахучі пелюсточки...

Олекса ПАЛІЙЧУК

